

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.09.2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., po rozpoznaniu wniosku z 22.08.2022 r., odmówił A. A. przyznania prawa do rekompensaty za okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na brak wymaganego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych do 31.12.2008 r. Zakład przyjął, że wnioskodawca niespornie wykazał jedynie staż takiej pracy w ilości 14 lat, 11 miesięcy w okresie od 23.11.1977 r. do 31.03.1993 r. z tytułu zatrudnienia w E. E. po wyłączeniu okresów zasiłkowych, ponieważ po 14.11.1991 r. nie uwzględnia się wypłacanych wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków chorobowych.

(decyzja k. 18 akt ZUS)

W odwołaniu od w/w decyzji wnioskodawca, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł o jej zmianę, poprzez przyznanie prawa do rekompensaty od 10.09.2022 r., tj. od dnia nabycia prawa do emerytury, a także o stwierdzenie odpowiedzialności pozwanego za opóźnienie w przyznaniu spornego uprawnienia oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniósł, że ZUS bezpodstawnie odliczył od szczególnego stażu okresy zasiłkowe po 14.11.1991 r., powołując orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych na gruncie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zaznaczył, że po doliczeniu wyłączonych okresów spełnia przesłankę 15 lat pracy w warunkach szczególnych, gdyż posiada wówczas staż takiej pracy w ilości 15 lat, 4 miesięcy, 8 dni.

(odwołanie k. 3-5)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Pozwany podtrzymał w całości zajęte stanowisko, że przy ustalaniu prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924), nie uwzględnia się okresów nieskładkowych, tzn. okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po 14.11.1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby, powołując się na uchwałę SN z 29.10.2020 r., III UZP 3/20. Organ rentowy podniósł, że przytoczone w odwołaniu orzecznictwo nie ma zastosowania na gruncie n/n sprawy, gdyż odnosi się ono do art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie do prawa do rekompensaty przyznawanego na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych. Konkludując stwierdził, że wnioskodawca nie posiada na dzień 31.12.2008 r. wymaganego co najmniej 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

(odpowiedź na odwołanie k. 13)

Na rozprawie z 23.01.2023 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie - strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

(stanowiska stron – e-prot. z 23.01.2023 r.: 00:03:39)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. A., urodzony (...), złożył w dniu 22.08.2022 r. wniosek o emeryturę z wieku powszechnego wraz z wnioskiem o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

(wniosek k. 1 akt ZUS)

Na mocy decyzji z 30.09.2022 r. ZUS I Oddział w Ł. przyznał wnioskodawcy od dnia 10.09.2022 r., tj. od daty ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, prawo do emerytury, której wysokość została obliczona na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

(decyzja o przyznaniu emerytury – 14 akt emerytalnych)

W toku postępowania administracyjnego ZUS ustalając wnioskodawcy staż pracy wykonywanej w warunkach szczególnych na dzień 31.12.2008 r. wyłączył z okresu zatrudnienia w E. E. od 23.11.1977 r. do 31.03.1993 r. wynoszącego 15 lat, 4 miesiące, 8 dni, przypadające po dniu 14.11.1991 r. okresy niezdolności do pracy wnioskodawcy (okresy nieskładkowe): od 15.12.1991 r. do 24.01.1992 r., od 28.01.1992 r. do 29.02.1992 r., od 5.01.1993 r. do 14.01.1993 r., od 16.01.1993 r. do 31.03.1993 r. W efekcie ZUS stwierdził, że odwołujący legitymuje się na dzień 31.12.2008 r. stażem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w ilości 14 lat, 11 miesięcy okresów składkowych.

(świadczenie wykonywania prac w warunkach szczególnych – k. 11 akt kapitałowych, k. 8 akt sprawy, świadectwo pracy - k. 9 akt kapitałowych, k. 11 akt sprawy, wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczeniowych k. 51 akt kapitałowych, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 10-10 verte, notatka kolegiarna - k. 10 akt emerytalnych, zaskarżona decyzja z 30.09.2022 r. - k. 18 akt emerytalnych, a nadto okoliczność bezsporna – odpowiedź na odwołanie – k. 1 akt sprawy,)

W konsekwencji pozwany organ emerytalny wydał zaskarżoną decyzją z 30.09.2022 r., mocą której odmówił A. A. przyznania prawa do rekompensaty za okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na brak wymaganego do dnia 31.12.2008 r. co najmniej 15-letniego stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

(decyzja k. 18 akt emerytalnych)

Powyższy stan faktyczny został odtworzony w całości na podstawie powołanych dokumentów, których autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu. W istocie okoliczności faktyczne są między stronami bezsporne, a kwestia wymagająca rozstrzygnięcia ma wyłącznie charakter prawny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W realiach badanej sprawy organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty, gdyż po odliczeniu przypadających po dniu 14.11.1991 r. okresów przebywania przez skarżącego na zwolnieniach lekarskich, staż jego pracy w szczególnych warunkach wyniósł na dzień 31.12.2008 r. jedynie 14 lat, 11 miesięcy, zamiast wymaganych co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Skarżący swoje odwołanie oparł natomiast na twierdzeniu, że ZUS niesłusznie z sumy lat pracy w E. E. od 23.11.1977 r. do 31.03.1993 r. wykonywanej w szczególnych warunkach wyłączył przypadające po dniu 14.11.1991 r. okresy niezdolności do pracy, a których uwzględnienie powoduje, że dysponuje on stażem przekraczającym wymagany przez art. 21 ust. 1 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924, dalej też jako ustawa pomostowa) 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat.

Z kolei art. 21 ust. 2 tej ustawy, stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 12 ustawy pomostowej, przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Rekompensata, zgodnie z art. 21 ustawy pomostowej, warunkowana jest kwalifikowanym okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, rozumianym według przepisów ustawy emerytalnej. Oznacza

to, że przy obliczaniu stażu pracy w warunkach szczególnych celem ustalenia prawa do rekompensaty art. 12 ustawy pomostowej, nie ma zastosowania. Przepis art. 12 ustawy pomostowej, ma zastosowanie wyłącznie do ustalania okresu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, na potrzeby prawa do emerytury pomostowej.

Nabycie prawa do rekompensaty reguluje natomiast wyłącznie art. 21 ust. 1 ustawy pomostowej, który przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze odsyła do ustawy emerytalnej.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy w całości podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z 29.10.2020 r., III UZP 3/20 (Legalis nr 2492208), w której SN stwierdził, że odesłanie z art. 21 ust. 1 ustawy pomostowej ma charakter „pełny”, co oznacza, że prawo do rekompensaty warunkowane jest w całości stażem w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze „w rozumieniu” przepisów ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy badając zasadność odwołania uznał, że wszelkie wątpliwości co do nabycia prawa do rekompensaty rozstrzyga w/w uchwała Sądu Najwyższego, w której wyrażono trafny pogląd, że przy ustalaniu okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, warunkującego prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14.11.1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust.1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.).

W obszernym uzasadnieniu w/w uchwały, nawiązującym do historycznej wykładni przepisów, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 21 ust. 1 ustawy, został wprowadzony do porządku prawnego od 1.01.2009 r. Ma to znaczenie, jeśli weźmie się pod uwagę, że warunek posiadania "okresu pracy" z art. 21 ust. 1 ustawy, powinien być oceniany w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, a zatem według stanu prawnego na dzień 1.01.2009 r., czyli z pominięciem okresów niewykonywania pracy, o których mowa w art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej. Uprawnienie do rekompensaty do porządku prawnego zostało wprowadzone od 1.01.2009 r., a zatem ustawodawca przy jego kształtowaniu nie był skrepowany zaszczościami, które ograniczały go w określeniu przesłanek, które formują jego dostępność. Oznacza to, że okres pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalnej weryfikowany jest "na nowo", według aktualnie obowiązujących reguł, a nie stosownie do stanu prawnego obowiązującego na dzień 1.01.1999 r. (czyli w dacie wejścia w życie ustawy emerytalnej).

Poza tym Sąd Najwyższy w cytowanej uchwale trafnie zwrócił uwagę na art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy pomostowej, określający przedmiot regulacyjny tego aktu prawnego. Stwierdzono w nim, w ujęciu przedmiotowym, że ustawa określa warunki nabywania prawa do emerytury i rekompensat, zaś w ujęciu podmiotowym, że uprawnienia te odnoszą się do "niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze". Oznacza to, że wolą ustawodawcy nie było przyznanie prawa do rekompensaty każdemu, kto na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej miał 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, ale tylko tym, którzy na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych mieli okres pracy w tych warunkach wynoszący 15 lat, oceniany jednak według wzorca, który obowiązywał w ustawie emerytalnej w dniu 1.01.2009 r. Uwzględnienie tej różnicy wyjaśnia deklarację, że rekompensata adresowana jest tylko do "niektórych" wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. W związku z tym nie budzi wątpliwości, że przy ustalaniu prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy pomostowej należy z okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wyłączyć okresy niewykonywania pracy, za które ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego w razie choroby.

Sąd Okręgowy traktuje wyżej przytoczone rozważania w całości jako własne stanowisko w sprawie i w rezultacie stwierdził, że ZUS przy ustalaniu wnioskodawcy na dzień 1.01.2009 r. stażu pracy w warunkach szczególnych, prawidłowo pomniejszył odwołującemu ten staż o przypadające po 14.11.1991 r. okresy zasiłkowe.

W tych okolicznościach, zdaniem Sądu, w efekcie należało przyjąć, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym, co najmniej 15-letnim okresem stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze,

a w związku z tym nie przysługuje mu prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c., oddalił odwołanie.